

Міжнародна
організація
праці

Проект виконується
Міжнародною організацією праці

Проект ЄС–МОП

«На шляху до безпечної, здорової та задекларованої праці в Україні»

Проект фінансується
Європейським Союзом

Проект правового акта

«Мінімальні вимоги щодо безпеки та здоров'я працівників на тимчасових або мобільних будівельних майданчиках»

Технічні рекомендації Проекту ЄС-МОП щодо його кращого наближення до міжнародних і європейських стандартів із питань праці та успішних практик

Педро Браш

27 вересня 2021

www.ilo.org/shd4Ukraine

<https://www.facebook.com/shd4Ukraine>

<https://www.youtube.com/c/EUILOProjectUkraine>

А. МЕТА РОБОТИ

Мета цих технічних рекомендацій – сприяти ефективнішому узгодженню проєкту правового акта Держпраці «Мінімальні вимоги щодо безпеки та здоров'я працівників на тимчасових або мобільних будівельних майданчиках» з основними застосовними міжнародними та європейськими стандартами з питань праці і успішними практиками.

Зокрема з Конвенцією МОП 2006 р. про основи, що сприяють безпеці та здоров'ю на роботі (№ 187), Конвенцією МОП 1981 р. про безпеку та здоров'я на роботі (№ 155), Конвенцією МОП 1985 р. про служби здоров'я на роботі (№ 161), Конвенцією МОП 1947 р. про інспекцію праці (№ 81) та Конвенцією МОП 1969 р. про інспекцію праці в сільському господарстві (№ 129).

Перш за все з Директивою Ради 89/391/ЄЕС від 12 червня 1989 р. про запровадження заходів, покликаних заохочувати до покращення безпеки та здоров'я працівників на роботі, та з Директивою Ради 92/57/ЄЕС від 24 червня 1992 р. про виконання мінімальних вимог щодо безпеки та здоров'я на тимчасових або мобільних будівельних майданчиках (восьмої окремої Директиви у значенні параграфа 1 статті 16 Директиви 89/391/ЄЕС).

В. СИСТЕМАТИКА РОБОТИ

I. ОСНОВНІ ПОЗИТИВНІ АСПЕКТИ

II. ОСНОВНІ АСПЕКТИ, ЯКІ СЛІД ПОКРАЩИТИ

III. ДЕТАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПРОЄКТУ ЄС-МОП

I. ОСНОВНІ ПОЗИТИВНІ АСПЕКТИ

1. Розроблено сучасний правовий акт.
2. Він відображає більш цілеспрямований і організаційний превентивний підхід.
3. Він демонструє зміщення від підходу, ґрунтованого на захисті, корегуванні та відшкодуванні, у бік підходу, який зосереджений на запобіганні та передбачає застосування загальних принципів запобігання (ЗПЗ)
4. Він містить два основоположні елементи Директиви 92/57/ЄЕС:
 - ▶ застосовує закріплену в ЗПЗ філософію до процесу проектування будівлі, а саме щодо архітектурних варіантів і технічного вибору матеріалів (запобігання при проектуванні);
 - ▶ посилює координацію між різними зацікавленими сторонами – від підготовки проекту робіт до їх виконання і в процесі виконання – з метою оптимізації формування і впорядкування заходів з урахуванням різних вимог до планування безпеки та здоров'я на роботі.

I. ОСНОВНІ ПОЗИТИВНІ АСПЕКТИ

5. Він сприймає «замовника» як перший рівень прийняття рішень і відповідальності, а також як суб'єкта, який формує весь подальший ланцюжок відповідальності.
6. Ним реалізовано існування комплексної системи координації у галузі безпеки та здоров'я на роботі, в якій головну роль відіграють координатори з питань безпеки та здоров'я.
7. У ньому наголошено на важливості планування безпеки та здоров'я за допомогою попередньої інформації про початок робіт на будівельному майданчику і плану з безпеки та здоров'я, які грають роль основних засобів запобігання та інструментів координації.
8. Добре усвідомлений та визнаний розподіл обов'язків серед різних зацікавлених суб'єктів.

II. ОСНОВНІ АСПЕКТИ, ЯКІ СЛІД ПОКРАЩИТИ

1. Цей нормативний акт, або правовий інструмент, за типологією повинен бути як мінімум постановою/розпорядженням Кабінету Міністрів України (КМУ), а не наказом Міністерства соціальної політики (чи Міністерства економіки).
2. Слід покращити систематику, структуру і чіткість цього правового акта, щоб спростити його і полегшити його розуміння та узгодженість із Директивою 92/57/ЄЕС від 24 червня 1992 року.
3. Назву проєкту правового акта, запропонованого Держпраці, слід замінити на «Мінімальні вимоги щодо безпеки та здоров'я на тимчасових або мобільних будівельних майданчиках», тому що «вимоги щодо безпеки та здоров'я» стосуються не «працівників», а «робочих зон».

II. ОСНОВНІ АСПЕКТИ, ЯКІ СЛІД ПОКРАЩИТИ

4. Проект правового акта не містить у розділі I «Загальні положення» положення, в якому з посиланням на ст. 16(3) Рамкової Директиви 89/391/ЄЕС передбачається, що «Положення Закону України «Про безпеку та здоров'я працівників на роботі» повною мірою поширюються на всю сферу, зазначену в параграфі 1, без шкоди для суворіших і (або) спеціальних положень, передбачених у цих Мінімальних вимогах».
5. У кількох випадках було встановлено, що запропонована редакція очевидно мала на меті запровадити певні інновації, з тим щоб не копіювати точно формулювання тексту Директиви. Проте, дуже часто ці результати не повністю відображали намір автора Директиви, а саме:
 - ▶ у пункті 1 розділу I «Загальні положення» відсутнє слово «інженерних»;

II. ОСНОВНІ АСПЕКТИ, ЯКІ СЛІД ПОКРАЩИТИ

- ▶ незважаючи на те, що у Директиві 92/57/ЄЕС і проекті правового акта «Мінімальні вимоги щодо безпеки та здоров'я працівників на тимчасових або мобільних будівельних майданчиках» у додатку подано перелік охоплених робіт, видається важливим, щоб цей перелік був наведений безпосередньо в основному тексті правового акта;
- ▶ у Директиві 92/57/ЄЕС чітко вказано, що є і «буріння», і «видобуток», які відсутні у пункті 4 розділу I «Загальні положення»;
- ▶ речення «крім робіт, пов'язаних з видобуванням рудних і нерудних корисних копалин підземним способом, а також з будівництвом та експлуатацією підземних гірничих виробок, створених під час розробки родовищ корисних копалин відкритим способом», яке було присутнє в оригіналі Додатка 1 до «Мінімальних вимог щодо безпеки та здоров'я працівників на тимчасових або мобільних будівельних майданчиках», видалено і не включено до пунктів 1 і 2 запропонованої нової статті 2 «Сфера дії», тому що воно не потрібне – його значення міститься у формулюванні пункту 2 запропонованої нової статті 2;

II. ОСНОВНІ АСПЕКТИ, ЯКІ СЛІД ПОКРАЩИТИ

- ▶ п. 2 розділу I «Загальні положення» видалено. Указувати суб'єктів у цьому правовому акті не потрібно, тому що вони чітко визначені в ньому, як і їхні обов'язки, які повинні в разі невиконання призводити до відповідних санкцій;
- ▶ у п. 5 розділу I «Загальні положення» було здійснено низку змін щодо визначень – серед яких виділяється план з безпеки та здоров'я. Необхідно було краще визначити зміст плану з безпеки та здоров'я, тому що його формулювання в проекті правового акта, запропонованого Держпраці, було дещо плутаним;
- ▶ у пп. 3 пункту 1 розділу XI є приклад того, як переклади можуть змінювати або обмежувати застосування положення. Подане там формулювання «Представники працівників мають право звертатись до роботодавця (...)» замінено на «Представники працівників мають право просити роботодавця (...);
- ▶ у п. 2 розділу XIII «Мінімальні вимоги до робочих зон на будівельних майданчиках. Улаштування робочих місць в приміщеннях» слова «речовини» та «пил» замінені словами «відкладення» та «забруднення»;

II. ОСНОВНІ АСПЕКТИ, ЯКІ СЛІД ПОКРАЩИТИ

- ▶ часто має місце плутанина між значенням слів «небезпечні фактори» та «ризики»;
- ▶ до змісту плану з безпеки та здоров'я (розділ V) додано системи інформування і навчання всіх працівників, присутніх на будівельному майданчику, з питань запобігання професійним ризикам та необхідність письмової фіксації діяльності координатора з питань безпеки та здоров'я;
- ▶ у розділі VI у вислові «загальних положень з питань безпеки та здоров'я» важливо наголосити на загальних принципах запобігання (ЗПЗ);
- ▶ у розділі VII «Обов'язки замовника, керівника будівництва» додано положення про те, що призначення координатора (координаторів) з питань безпеки та здоров'я не звільняє замовника або керівника будівництва від відповідальності;
- ▶ у розділі VIII та й узагалі в усьому тексті правового акта, запропонованого Держпраці, немає положення, яке наголошує на відповідальності роботодавців;

II. ОСНОВНІ АСПЕКТИ, ЯКІ СЛІД ПОКРАЩИТИ

- ▶ припускати з самого початку, що працівник зробив помилки та щось недогледів у сфері безпеки та здоров'я на роботі, означає суперечити духу Директиви 89/391/ЄЕС;
- ▶ у п. 4(1) розділу XIV проекту правового акта, запропонованого Держпраці, зазначені конкретні заходи колективного захисту. Чи є це доречним?
- ▶ у пункті 7 розділу XIV було необхідно замінити заголовок «Транспортні засоби, землерийні машини і транспортери» на «Землерийні і навантажувально-розвантажувальні машини та механізми»;
- ▶ У пункті 9(2) розділу XIV було необхідно виділити у земляних роботах «риття котлованів», оскільки не очевидно, що термін «земляні роботи» охоплює риття котлованів.

II. ОСНОВНІ АСПЕКТИ, ЯКІ СЛІД ПОКРАЩИТИ

6. Відсутнє визначення державного органу, який має правову компетенцію щодо сприяння, контролю і забезпечення дотримання положень даного правового акта.
7. Слід забезпечити також, щоб порушення положень цього правового акта належним чином охоплювалися правовими нормами, спрямованими на застосування санкцій за ці порушення.
8. Рекомендується також передбачити дату набрання чинності цим правовим актом, законодавчі акти, що скасовуються у зв'язку з набранням ним чинності, внесення у необхідних випадках змін до додатків і реалізацію заходів, необхідних для узгодження правової бази з положеннями цього правового акта з метою забезпечити його ефективне застосування.

Міжнародна
організація
праці

Проект виконується
Міжнародною організацією праці

Проект ЄС–МОП

«На шляху до безпечної, здорової та задекларованої праці в Україні»

Проект фінансується
Європейським Союзом

Проект правового акта

**«Мінімальні вимоги щодо безпеки та здоров'я
працівників на тимчасових або мобільних будівельних
майданчиках»**

**Технічні рекомендації Проекту ЄС-МОП щодо його кращого
наближення до міжнародних і європейських стандартів із питань
праці та успішних практик**

www.ilo.org/shd4Ukraine

<https://www.facebook.com/shd4Ukraine>

<https://www.youtube.com/c/EUILOProjectUkraine>